

УДК 378.147 : 004.77

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО УКРАЇНИ

Валентина Сорокіна

**Харківський державний професійно-педагогічний фаховий коледж
ім. В.І. Вернадського**

Вікторія Акмен, Світлана Сорокіна

**Харківський державний університет харчування та торгівлі
м. Харків, Україна**

Відомо, що нові інформаційно-комунікаційні технології освітянської діяльності нині посідають належне місце в роботі навчальних закладів всіх рівнів. Необхідність їх використання, у гармонійному поєднанні з традиційними навчальними методами, усвідомлена переважною більшістю як теоретиків, так і практиків сфери освіти. Щоб відповідати глобальній місії, сучасний заклад освіти, перш за все, повинен бути системою, якій притаманні сучасні методи організації навчального процесу та контролю результатів навчання студентів. Головною властивістю системи вищої освіти є технологія організації навчання не тільки студентів, а й кадрового потенціалу, яка буде ефективно працювати у ЗВО та впроваджувати сучасний еталон якості освіти [1].

Повноцінний і ефективний розвиток педагогічних інновацій можливий лише за умови їх ґрунтового теоретико-методологічного обґрунтування, оскільки на суто емпіричній основі виникає лише прожектерство, тобто нереальні для практики пропозиції. Однак, на сьогодні не розроблені ефективні методи вивчення і оцінки інноваційних процесів, які б дозволили їх регулювати, підвищуючи їх практичну користь і цілеспрямованість. З іншого боку – не всі інновації виявляються корисними, а низка цінних за змістом інновацій не мають належно розробленого процесу впровадження. Більшість інноваційних розробок не базуються на цілісному, системному, комплексному підході, що призводить до однобічних рекомендацій, які не можна застосовувати в реальній

практиці під час викладання дисциплін [2]. Це зумовлено, зокрема тим, що проблема теоретико-методологічного обґрунтування інноваційної діяльності закладів освіти та системний підхід до їх організації не отримали в педагогічній практиці певного розвитку.

Тому, метою роботи було проаналізувати системність і ефективність впровадження нових інформаційно-комунікаційних форм навчання студентів та успішне опанування ними сучасних систем інформаційних ресурсів закладів освіти.

Першочерговим завданням системи закладів освіти в Україні – є визначення виваженої стратегії розвитку нації. Зараз країні потрібні фахівці – підприємці з високим рівнем інтелекту, обізнані у всіх сферах, що пов'язані не тільки з процесом закупівлі товарів, а й з процесом товарообігу між країнами близького та далекого зарубіжжя, всебічно підготовлені в питаннях дотримання економічних інтересів та пріоритетів нашої країни.

Головна мета розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті – це збереження і розвиток творчого потенціалу людини. Для цього насамперед необхідно зробити так, щоб вона розвивала гармонійне мислення, засноване на поєднанні внутрішньої свободи особистості і її соціальної відповідальності, а також терпимості до інакомислення. Саме ці характеристики особистості сьогодні включені в число основних цінностей земної цивілізації, декларованих у документах ООН.

Основні напрями інформаційно-комунікаційних технологій визначають вибір їх компонентів. До таких технологічних аспектів, поряд з формуванням базового аспекту знань, відносяться: розвиток спеціальностей і спеціалізацій відповідно до вимог ринку праці; оновлення, розширення і постійне підвищення якості освітніх послуг шляхом поєднання з професійною підготовкою майбутніх фахівців; інтеграція навчання відповідно до кваліфікаційних рівнів; впровадження системи паралельної освіти за декількома спеціальностями (спеціалізаціями); створення принципово нових науково-методичних і навчально-дидактичних ресурсів; наскрізна

комп'ютеризація та інформатизація навчального процесу; введення нових принципів організації навчального процесу; реструктуризація навчального процесу з метою раціоналізації використання навчального часу та збільшення його обсягу на самостійну роботу студента; інтенсифікація навчального процесу на основі активних методів навчання; створення сучасної інфраструктури навчального процесу.

Розглядаючи традиційний базовий аспект знань, але з позиції сучасності, можемо сказати, що «відповідність якості знань сучасним освітнім технологіям та міжнародним вимогам» означає, що саме зараз велика увага повинна надаватись, поряд з фаховими дисциплінами, знанню іноземних мов. Це дасть можливість студенту вільно розширювати коло своїх знань. На сьогоднішній день саме це є ознакою освіченості людини та її відкритістю до сприймання нового. Вважаємо, що є декілька причин, за якими міжнародна освіта та міжнародне співробітництво визнаються дуже важливими. По-перше, студенти мають можливість чути мову, яка, можливо, не повністю відображена у вітчизняних підручниках і якою не завжди говорять наші викладачі, безпосередньо від природного носія. По-друге, студенти впевненіше будуть почувати себе при спілкуванні з представниками інших країн і це особливо важливо для фахівців певних напрямків діяльності.

Характерною рисою щодо оновлення і постійного підвищення якості використання інформаційно-комунікаційних технологій, поряд з поєднанням «теоретичної» освіти і професійної підготовки майбутніх фахівців, став напрям особистісно-орієнтованої освіти, спрямованої на індивідуальний професійний розвиток кожного окремого студента. Для її реалізації необхідно створити відповідні умови, які забезпечать самодостатній розвиток особистості майбутніх фахівців, їх професійну культуру та самосвідомість: студент має змогу визначати зміст навчального матеріалу та форму організації навчального процесу; навчальний матеріал враховує суб'єктний досвід студента, що включає його попереднє навчання і роботу; виклад знань спрямовується на постійне перетворення набутого суб'єктного досвіду кожного студента, а не лише на

розширення їх обсягу та узагальнення; саморозвиток, самовираження в ході оволодіння знаннями; контроль і оцінка не тільки результату, але головним чином процесу навчання [2]. Орієнтація на нові підходи вимагає змін поглядів самого викладача стосовно традиційних підходів до навчання й обрання стратегії інноваційного пошуку, заснованого на принципі творчого пошуку відповіді на складні, неординарні питання, на альтернативних підходах, на стимулюванні самостійної роботи (ділові і рольові ігри, ситуативні завдання, тощо).

Важливу роль у інноваційній діяльності відіграє виявлення та впровадження технологічного компонента, оскільки одним із аспектів педагогічного процесу є його технологізація. Нині можливі за рахунок розвитку і удосконалення матеріально технічної бази, комплексного, системного навчально-методичного забезпечення навчального процесу, його наскрізної комп'ютеризації і відповідними навчаючими і підтримуючими інформаційними автоматизованими системами, чіткої організації самостійної роботи студентів; впровадження нових технологій діагностики знань студентів, гнучких навчальних планів; включення дистанційних технологій навчання; розвиток активних форм навчання; сучасних технологій візуального супроводження навчальних занять тощо.

Аналіз проведеної роботи показує, що сучасні світові тенденції використання інформаційно-комунікаційних технологій актуалізують для України виклики і ризики, що мають відношення і до проблем дистанційної освіти. Серед них слід зазначити:

1. Зріст ролі людського капіталу – оскільки основний приріст національного багатства визначається сьогодні, передусім, умовами, створеними для отримання освіти, як певного чинника розкриття людського потенціалу.

2. Прискорення темпів та методик оновлення професійних знань із застосуванням Інтернет-технологій і оновленого навчально-методичного контенту. Це пов'язано із тим, що зараз щорічно оновлюється до п'яти

відсотків теоретичних і до двадцяти відсотків професійних знань, базова освіта, отримана у минулі роки, періодично має доповнюватися новітніми фаховими досягненнями, тому постулат «освіта протягом життя» – стає нормою.

3. Забезпечення людей будь-якого віку рівним і відкритим доступом до якісного навчання, яке не обмежується лише сферою освіти, воно також забезпечується сферами зайнятості й соціального забезпечення.

4. Перехід освітніх систем до роботи із постійним використанням прогресивних Інтернет-технологій. Це призводить до зростання темпів розвитку напрямків дистанційного навчання, які стали особливо актуальними у період запровадження карантинних обмежень (пов'язаних з поширенням коронавірусу Covid-19). За думкою деяких науковців, віддалене навчання, у найближчі роки може витіснити з ринку освіти частину традиційних ЗВО, оскільки забезпечує одночасне надання знань більшої кількості студентів і є більш економічним.

5. Широке використання в дистанційній освіті інформаційних технологій, що дозволить досягати певного рівня знань і умінь у користуванні інформаційними технологіями.

6. Зростання відсотка людей середнього віку, які мають родину, роботу і не можуть багато часу присвячувати навчанню на денному відділенні, що у свою чергу актуалізує подальший розвиток різноманітних форм дистанційної освіти.

Підводячи підсумки вищезазначеного, можна сказати, що для успішної організації інноваційної діяльності ЗВО України, необхідним є розробка відповідних навчальних програми і організація для викладачів курсів фахового опанування сучасними методиками організації та проведення дистанційного навчання. Відсутність системності і ефективності впровадження нових інформаційно-комунікаційних форм навчання студентів та успішне опанування ними сучасних систем інформаційних ресурсів університетської освіти сприятиме зниженню якості людського капіталу, падінню конкурентоздатності вітчизняної освіти і економічного відставання від процесів євроінтеграції.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. «Про вищу освіту», Закон України № 1556-VII, чинний у поточній редакції від 26.02.2021р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>
2. Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Шевченко Л.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.